

Παρέμβαση των Επιστημονικών Ενώσεων (ΕΕΦ – ΕΕΧ – ΠΕΒ) για το σχέδιο Νόμου: Δομές υποστήριξης εκπαιδευτικού έργου

Αθήνα 29 – 10 – 2017

Σε μια διαρκώς μεταβαλλόμενη πραγματικότητα που χαρακτηρίζεται από ταχύτατες εξελίξεις στην Επιστήμη και την Τεχνολογία και αναφέρεται σε μία κοινωνία η οποία βρίσκεται σε οικονομική, κοινωνική και ηθική κρίση για πολλά χρόνια, η ανάγκη για επανασχεδιασμό ορθολογικών, σύγχρονων εκπαιδευτικών πολιτικών που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινωνίας και της οικονομίας, αλλά να απαντούν και στον διεθνή ανταγωνισμό είναι επιβεβλημένη.

Το πλαίσιο αυτό οφείλει όχι μόνο να έχει αξιακές και ανθρωπιστικές αναφορές για να αντιμετωπίσει τις όποιες αρνητικές συνέπειες προκλήθηκαν εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, αλλά να απαντά και στην αναγκαιότητα εκπαίδευσης ενός πολίτη, ο οποίος θα έχει τα εφόδια να υπερβεί την κρίση και τις συνέπειές της και κυρίως την κριτική ικανότητα, την ευθύνη έναντι της κοινωνίας και του περιβάλλοντος να αποτρέψει νέες κρίσεις.

Βασικό κριτήριο για

Α) τον αναπροσανατολισμό της εκπαιδευτικής πολιτικής

β) τον επαναπροσδιορισμό και την αναδιάρθρωση των δομών, των λειτουργιών, των αρμοδιοτήτων και των καθηκόντων των οργάνων διοίκησης στις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας - Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,

θα πρέπει να είναι:

α. η βελτίωση της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος,

β. η βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου,

γ. Η διασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών και της ισονομίας για όλους τους μαθητές ανεξαρτήτως καταγωγής, κοινωνικού και οικονομικού υπόβαθρου και τόπου κατοικίας,

δ. η διασφάλιση της ύπαρξης των υποστηρικτικών δομών που θα επιτρέψουν στους εκπαιδευτικούς να επιτελέσουν με επάρκεια και αξιοπρέπεια το λειτούργημά τους.

Οι Επιστημονικές Ενώσεις Φυσικών, Χημικών και Βιοεπιστημών (ΕΕΦΧΒ) έχουμε ήδη τοποθετηθεί ότι **κάθε αλλαγή δεν υπηρετεί τον στόχο, αλλά αντιθέτως μπορεί να τον δυναμιτίζει**, ιδίως αν υποστηρίζει συντηρητικά συμφέροντα σε συνδυασμό με την επιλογή για ΕΝΑ ΦΘΗΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΩΝ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΑΤΗΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ.

Με απόλυτα καθορισμένα τα ανωτέρω κριτήρια οι ΕΕΦΧΒ είμαστε αποφασισμένες να ενισχύσουμε και να στηρίξουμε όσες αλλαγές οδηγούν προς αυτή την κατεύθυνση, χωρίς να αναιρούν ούτε τον ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ, αλλά ούτε και τον ΓΝΩΣΤΙΚΟ

ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ και να στηλιτεύσουμε όσες εκτρέπουν προς την κατεύθυνση της γνωστικής υποβάθμισης του Δημόσιου σχολείου. Θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι το σχολείο δεν προσδιορίζεται από επιθυμίες, αλλά από πραγματικές και καταγεγραμμένες κοινωνικές και παραγωγικές ανάγκες ενταγμένες στο διεθνές περιβάλλον, τις οποίες η ηγεσία του ΥΠΠΕΘ με ευθύνη έναντι της χώρας καλείται να ικανοποιήσει.

Επίσης κατά το σχεδιασμό των δομών υποστήριξης θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη:

1. Ο κατεξοχήν γνωστικός ρόλος που πρέπει να έχει το σχολείο, ανεξαρτήτως μεθόδων που θα υιοθετηθούν,
2. Η μείωση της γραφειοκρατίας
3. Η αξιοκρατική στελέχωση των δομών αυτών, ώστε να μην μετατραπούν σε μηχανισμούς εξυπηρέτησης κομματικών συμφερόντων,

A. ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ

Ο αυτόνομος σχεδιασμός και υλοποίηση του Εκπαιδευτικού Έργου, παρότι αναφέρεται συχνά ως αίτημα των Εκπαιδευτικών, ενέχει τον υπαρκτό κίνδυνο δημιουργίας **σχολείων πολλών ταχυτήτων και διεύρυνση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων.**

Ιδιαίτερα αναφορά θα πρέπει να γίνει στο ότι:

- **ΕΝΙΣΧΥΕΤΑΙ Η ΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**, των οποίων ο αυτόνομος σχεδιασμός προγραμμάτων αποτελεί πάγιο αίτημα. Υπάρχει σοβαρότατο πρόβλημα ενίσχυσης του ταξικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης με τις κοινωνικά και οικονομικά ασθενέστερες τάξεις να μην έχουν τη δυνατότητα ανέλιξης.
- Η αποστασιοποίηση των Εκπαιδευτικών εξαιτίας την έλλειψης συμμετοχής στον σχεδιασμό, θα μπορούσε να αποσοβηθεί με οργανωμένες προτάσεις κάθε συλλόγου προς την περιφέρεια και κεντρική αξιολόγησή τους.

Παιδαγωγική Αυτονομία Σχολικής Μονάδας – Όργανα Διοίκησης Σχολικής Μονάδας

Κατά την εκτίμησή μας, πρόκειται για ασκήσεις επι χάρτου, χωρίς συγκεκριμένη δομή, στοχοθεσία και μετρήσιμα αποτελέσματα. Θα έπρεπε να γίνει πιλοτική εφαρμογή σε ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ, αξιολόγηση και στην συνέχεια βελτίωση και εφαρμογή, αν οι «μεταβολές» αποδειχθούν λειτουργικές.

Σύλλογος Διδασκόντων

Ο Σύλλογος Διδασκόντων αποτελείται από το σύνολο των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε μια σχολική μονάδα, **με οποιαδήποτε σχέση εργασίας** Έχει την ευθύνη του σχεδιασμού του προγραμματισμού και της αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας.

- Ο σύλλογος διδασκόντων με βάση τις περιγραφόμενες αρμοδιότητες είναι ένα μικρό ΥΠΠΕΘ, εκτός του εκπαιδευτικού έργου που υπηρετεί, με πολύπλοκους

μηχανισμούς συγκερασμού απόψεων εντός και εκτός της μονάδας, που είναι αδύνατον να υλοποιήσει.

- Είναι γνωστό ότι μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών αναγκάζονται να υπηρετούν σε περισσότερες από μία σχολικές μονάδες, γεγονός που καθιστά αδύνατη την ενεργό συμμετοχή τους στους ΣΔ, για καθαρά πρακτικούς λόγους.

Διευθυντής/ντρια σχολικής μονάδας - Σχολικό Συμβούλιο

Θετικός σχεδιασμός, αλλά εντοπίζουμε και πάλι την αύξηση της γραφειοκρατίας και τα μεγάλα προβλήματα συντονισμού και συγκερασμού απόψεων που θα προκύψουν, με αποτέλεσμα τον έλεγχο των τελικών αποφάσεων από οργανωμένες ομάδες συμφερόντων

Σχολικός Κανονισμός

Οι ΕΕΦΧΒ εκτιμούμε ότι απαιτείται ένας σχολικός κανονισμός, ο οποίος θα ενισχύει και θα θεμελιώνει στο σχολείο τις αρχές της δημοκρατίας, του αλληλοσεβασμού, της επικοινωνίας, της ισότητας, της συμμετοχής, της ανεκτικότητας, της αλληλεγγύης και της συνεργασίας, ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΕΝΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΣ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ, ώστε να αποσοβηθούν συγκυριακές παρεμβάσεις που αίρουν τους κανόνες της Δημοκρατίας και της Ισονομίας μαθητών και εκπαιδευτικών.

Για την εκπόνηση του κανονισμού, ο οποίος και θα αποτελεί το «ΣΥΝΤΑΓΜΑ» του σχολείου μπορούν να συγκεντρωθούν μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα οι απόψεις των επιμέρους σχολικών συμβουλίων και στη συνέχεια να οργανωθούν κεντρικά.

Γ. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ & ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΈΡΓΟΥ

Ο προγραμματισμός του Εκπαιδευτικού Έργου της σχολικής μονάδας με δυνατότητα αναπροσαρμογής, καθώς και η τελική αποτίμηση κρίνονται καταρχάς θετικές προβλέψεις, διότι αφενός δίνουν την δυνατότητα καλύτερου σχεδιασμού και αφετέρου την αξιοποίηση της εμπειρίας κάθε χρόνου για την βελτίωση του προγραμματισμού του επόμενου.

Θα πρέπει να υπάρξει ένα τυπικός τρόπος καταγραφής, ώστε να αποφευχθούν γενικόλογες περιγραφές ή γραφειοκρατικά κωλύματα τα οποία θα ταλαιπωρήσουν τους εκπαιδευτικούς και σύντομα θα απαξιωθούν στην πράξη.

ΔΟΜΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΈΡΓΟΥ

1. ΠΕ.Κ.Ε.Σ.

Σε κάθε Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης (ΠΔΕ) ιδρύονται Περιφερειακά Κέντρα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.), τα οποία φαίνεται να είναι με υπερσυγκεντρωτική και εξαιρετικά γραφειοκρατική δομή σε επίπεδο περιφέρειας η οποία:

- Απαιτεί προσωπικό το οποίο αφενός θα αντληθεί από τους εκπαιδευτικούς με ασαφή κριτήρια,

- ενσωματώνουν τις αρμοδιότητες των υφισταμένων ΠΕΚ, των Προϊσταμένων Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης και των Σχολικών Συμβούλων, καταργώντας την όποια αυτονομία είχαν, αυτονομία η οποία άφηνε περιθώρια για καλύτερη λειτουργία της Δημοκρατίας.
- Φαίνεται μέσα στην ποικιλία στόχων που αναφέρονται ότι το νέα στοιχεία είναι η διαμορφωτική και τελική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων της περιφέρειας, χωρίς να ορίζεται το πλαίσιο στο ευαίσθητο αυτό θέμα και η αξιοποίηση τοπικού επιστημονικού δυναμικού για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στο όνομα εξοικονόμησης πόρων.

Στο σημείο αυτό οι ΕΕΦΧΒ θέτουν τα ακόλουθα ερωτήματα και δηλώνουν ανέτοιμες να τοποθετηθούν θετικά ή αρνητικά, εξαιτίας του ασαφούς πλαισίου:

1. Έχει αποτιμηθεί αρνητικά η υφιστάμενη υποστηρικτική δομή και αντικαθίσταται και αν ναι ποια είναι τα στοιχεία της αποτίμησης της;
2. Γιατί δεν καθίσταται σαφής η διαδικασία στελέχωσης των ΠΕ.ΚΕ.Σ. με αντικειμενικές διεργασίες, οι οποίες να υπόκεινται και σε κοινωνική λογοδοσία σε επίπεδο περιφέρειας, όπως για παράδειγμα συμβαίνει στην επιλογή στελεχών Εκπαίδευσης στην Γερμανία;
3. Με ποιες διαδικασίες τα ΠΕ.ΚΕ.Σ. θα αξιολογούν το έργο των σχολικών μονάδων και εξ επαγωγής και των στελεχών τους και πως θα αξιολογούνται οι καθηγητές – νομάδες που βρίσκονται σε περισσότερα από ένα σχολεία;
4. Η συγκέντρωση των αρμοδιοτήτων υπό τη σκέπη μίας δομής δεν περιορίζει την ευελιξία του συστήματος, αλλά και την ίδια τη δημοκρατική του λειτουργία;

2. Κ.Ε.Σ.Υ.

Υπερσυγκεντρωτική δομή επίσης, η οποία ενσωματώνει φορείς με εντελώς διαφορετικό αντικείμενο, γεγονός που θα δημιουργήσει μεγάλη σύγχυση, δομές των οποίων η λειτουργία θα καθορίζεται από την προέλευση του στελεχικού δυναμικού και επομένως ανομοιομορφία και ανισοτιμία ως προς την υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου.

Ενδιαφέρον είναι ότι στελεχώνεται από «εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σύμφωνα με τις διαδικασίες των υπηρεσιακών μεταβολών, με προσόντα στη σχολική ψυχολογία ή στη συμβουλευτική ή στην ειδική αγωγή, καθώς και σχολικούς ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, λογοθεραπευτές ή/και άλλες ειδικότητες, με εκπαιδευτική υπηρεσία πέντε (5) ετών, εκ των οποίων τα τρία (3) τουλάχιστον έτη έχουν ασκήσει διδακτικά καθήκοντα. Η ασαφής αυτή διατύπωση δεν είναι κατανοητό αν απαιτεί προϋπηρεσία για όλους ή μόνο για τις άλλες ειδικότητες, είναι όμως σχεδόν βέβαιο ότι αποκλείει ΟΛΟΥΣ τους ΘΕΤΙΚΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ, τους οποίους και περιθωριοποιεί.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει για τις ΕΕΦΧΒ η **απειλούμενη ενσωμάτωση των Εργαστηριακών Κέντρων Φυσικών Επιστημών (ΕΚΦΕ) στα Εργαστηριακά Κέντρα (ΕΚ)**. Πέρυσι καταργήθηκε το τρίωρο για τους υπεύθυνους ΥΣΕΦΕ, υποβαθμίζοντας τη λειτουργία των σχολικών εργαστηρίων και με το προτεινόμενο σχέδιο δίνεται η χαριστική βολή στη λειτουργία των σχολικών εργαστηρίων ΦΕ, με την ουσιαστική

κατάργηση του υποστηρικτικού και πετυχημένου θεσμού των ΕΚΦΕ, μέσω της συγχώνευσης με τα εργαστήρια των ΕΠΑΛ.

Είναι γνωστή στην Εκπαιδευτική κοινότητα η συνεισφορά των ΕΚΦΕ στην προαγωγή της εργαστηριακής και πειραματικής διδασκαλίας, την αξιοποίηση των σχολικών εργαστηρίων και τη χρήση των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία των φυσικών επιστημών, αλλά και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Τα ΕΚΦΕ διοργανώνουν επίσης με επιτυχία τους τοπικούς μαθητικούς διαγωνισμούς, από τους οποίους επιλέγονται οι μαθητικές ομάδες που εκπροσωπούν την Ελλάδα στον διεθνή διαγωνισμό πειραμάτων EUSO και έχουν χαρίσει στη χώρα πληθώρα διακρίσεων.

Τίθεται λοιπόν αναπόφευκτα το ερώτημα: *Γιατί υποβαθμίζεται μια εξαιρετικά επιτυχημένη δομή υποστήριξης της διδασκαλίας των ΦΕ με εθνική αποδοχή και διεθνή αναγνωρισιμότητα;*

Μήπως η απαξίωση των ΕΚΦΕ είναι συνοδευτική της απαξίωσης των Φυσικών Επιστημών που προβλέπει το σχέδιο του ΙΕΠ-ΥΠΠΕΘ για το νέο Λύκειο;

Σε κάθε περίπτωση οι ΕΕΦΧΒ είμαστε αντίθετες σε κάθε μεταβολή που υποβαθμίζει, απενεργοποιεί, απαξιώνει τα ΕΚΦΕ επιφυλάσσοντάς τους αντί της εργαστηριακής εκπαίδευσης στις επιστήμες ρόλους ασύμβατους, που δεν στοιχειοθετούν αλλαγή παραδείγματος, αλλά υποβάθμιση της εκπαίδευσης.

Κέντρα Εκπαίδευσης για την Αειφορία (ΚΕΑ)

Στην θέση των ΚΠΕ, ορισμένα από τα οποία έχουν αναπτύξει καινοτόμες δράσεις και έχουν σημαντική συνεισφορά στην καλλιέργεια υπεύθυνου και συνειδητοποιημένου πολίτη, παρατηρείται προσπάθεια δημιουργίας μιας δομής χωρίς προσανατολισμό, η οποία:

- θα αφορά και στις δύο εκπαιδευτικές βαθμίδες, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις σημαντικές διαφορές στην προσέγγιση των αντικειμένων και η οποία φοβόμαστε ότι πολύ γρήγορα θα οδηγήσει στην ισοπέδωση της προσέγγισης που απαιτείται για την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση,
- θα στελεχώνεται από μη ειδικούς, οι οποίοι ενδεχομένως θα πρέπει να γνωρίζουν και «ολίγη Επιστήμη».
- δεν προβλέπει απαραίτητη παρουσία εκπαιδευτικού του κλάδου ΠΕ04.

Χωρίς να δηλώνουμε κατηγορηματικά αντίθετοι με την αλλαγή τίτλου, θεωρούμε ότι οι δομές αυτές θα πρέπει να είναι απολύτως διακριτές για τις δύο βαθμίδες της εκπαίδευσης και να στελεχώνονται από επιστήμονες με ειδικότητα αντίστοιχη του σκοπού της δομής, δηλαδή επιστήμονες των θετικών επιστημών με εξειδίκευση σε θέματα περιβάλλοντος, αειφόρου ανάπτυξης και αγωγής υγείας.

ΕΠΙΛΟΓΗ & ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόκειται για ένα γενικόλογο ευχολόγιο, το οποίο δεν προσδιορίζει τον τρόπο και τις διαδικασίες επιλογής και επομένως δεν μπορεί να αποτιμηθεί. Όπως επανειλημμένα

οι ΕΕΦΧΒ έχουν αναφέρει δεν αρκεί η αναφορά σε προθέσεις, θα πρέπει να διασφαλίζεται και η αξιοκρατική μέθοδος για την εφαρμογή τους στην πράξη.

ΣΥΝΟΨΗ

Οι κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανάγκες του παρόντος και του μέλλοντος απαιτούν δομή παιδαγωγικής στήριξης της σχολικής κοινότητας και ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας και συλλογικότητας.

Είναι καθολικά αποδεκτό στην διεθνή βιβλιογραφία ότι ακόμη και οι επιστημολογικές τομές, οι οποίες ως στόχο έχουν την ανατροπή των υφιστάμενων μοντέλων, τις χρησιμοποιούν ως βάση και αξιοποιούν όσα στοιχεία έχουν αποδεδειγμένα λειτουργήσει θετικά (ΕΚΦΕ- ΚΠΕ – αξιοκρατική επιλογή εξειδικευμένου στελεχικού δυναμικού).

Επίσης, σε πληθώρα τομέων της κοινωνικής πραγματικότητας στην Ελλάδα έχει καταστεί σαφές ότι η **ανάπτυξη συγκεντρωτικών γραφειοκρατικών μηχανισμών** μη ελεγχόμενων κεντρικά με κοινούς κανόνες, οδηγεί σε κωλυσιεργία, αποσυντονισμό και σε πολλές περιπτώσεις ευνοεί την διαφθορά και την ανάπτυξη ευνοιοκρατίας, πελατειακών σχέσεων, συντεχνιακών εξυπηρετήσεων.

Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό σύστημα σε αντίθεση με το σύνολο των χωρών της Δυτικής Ευρώπης χαρακτηρίζεται από την δυνατότητα που παρέχει στο σύνολο του μαθητικού πληθυσμού να επιλέξει μέχρι και στην Γ Λυκείου να συνεχίσει τις σπουδές του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Αυτό επιτυγχάνεται εκτός των άλλων από την κεντρικά σχεδιαζόμενη πολιτική, η οποία επιτρέπει στον μαθητή/τρια του απομακρυσμένου ορεινού χωριού να διδάσκεται την ίδια ύλη με τον μαθητή του ακριβότερου ιδιωτικού σχολείου. Η πολυδιαφημιζόμενη αποκέντρωση του συστήματος ενέχει σοβαρότατους κινδύνους και σε ότι αφορά στα προηγούμενα, κυρίως όμως στην ανισοτιμία της παρεχόμενης γνώσης, η οποία θα καταστήσει την εκπαίδευση εξαιρετικά ταξική και θα στερήσει από τα χαμηλότερα οικονομικά και κοινωνικά στρώματα την δυνατότητα ανέλιξης.

Εν κατακλείδι το σχέδιο για την ανάπτυξη δομών υποστήριξης:

- Είναι περισσότερο μια έκθεση ιδεών σε ότι αφορά τη στοχοθεσία, η οποία σε καμία περίπτωση δεν υποστηρίζεται από τα πρακτικά μέτρα.
- Είναι στην κατεύθυνση ενός φθηνού και ταξικού σχολείου, με υποβαθμισμένη γνώση, με περαιτέρω περιθωριοποίηση των Φυσικών Επιστημών μέσω της αλλαγής του ρόλου των ΕΚΦΕ και των ΚΠΕ
- Εμφανίζει διάχυτη διάθεση να μην υπάρχει εξειδίκευση των στελεχών σχετική με την προγραμματισμένη υποστήριξη, ώστε οι εκπαιδευτικοί να εξυπηρετούν πολλαπλούς ρόλους, ανεξάρτητα από την εκπαίδευση και τις δυνατότητές τους

και πρέπει να συζητηθεί εκτεταμένα με την εκπαιδευτική κοινότητα και τις επιστημονικές ενώσεις, ώστε να μην καταστρέψει τις δοκιμασμένες και επιτυχημένες δομές και να βελτιώσει τα θέματα που αφορούν στις ίσες ευκαιρίες.